

Folkhälsomyndigheten

Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling

Slutrapport april 2026

Denna rapport är Folkhälsomyndighetens slutrapportering till Miljömålsrådet för programområdet *Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling*. Rapporten ger en övergripande redovisning av arbetet samt slutsatser och erfarenheter från programområdets olika delar, med förslag till fortsatt samordning av myndighetsgemensamt arbete kring miljörelaterad hälsa.

Naturvårdsverket har varit drivansvariga för delområdet *Data som drivkraft* och ansvarar för innehållet om detta i denna rapport.

Folkhälsomyndigheten

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling.....	1
Bakgrund.....	4
Utgångspunkt i miljömålen och generationsmålet	4
Programområdet Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling	4
Syfte	5
Resultat.....	6
Miljöhälsoforum.....	6
Sociala konsekvenser i miljömålsarbetet	11
Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa	18
Utvärdering av programområdet	22
Inspel till fortsatt arbetet.....	22
Slutsatser	23
WHO:s miljöhälsoprocess som utgångspunkt för fortsatt samverkan	24
Struktur för fortsatt samordning och samverkan	24
Åtaganden från myndigheter	25

Bakgrund

Utgångspunkt i miljömålen och generationsmålet

Inom ramen för Sveriges miljömål och generationsmålet ska samhällets aktörer verka för att människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan, samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas¹. Många miljörelaterade åtgärder som vidtas i samhället har effekter på flera områden som kan bidra till hälsovinster och i förlängningen minskade kostnader för både individ och samhälle.

Förutom Generationsmålet som har en egen strecksats om hälsa, så knyter hälsoaspekter an till i stort samtliga miljö kvalitetsmål – men de hanteras på olika sätt, olika mycket, och ibland inte alls². Exponering för föroreningar och farliga ämnen återkommer i flera mål. I till exempel Frisk luft, Giftfri miljö, Säker strålmiljö, Grundvatten av god kvalitet och God bebyggd miljö handlar själva måluppfyllelsen om att människor inte ska exponeras för hälsoskadliga halter av föroreningar och kemikalier. Den fysiska planeringens roll för de hälsofrämjande miljöerna är relevant för flera mål, inte bara God bebyggd miljö.

Programområdet Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling

Programområdet *Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling* har pågått under åren 2022–2026, med Folkhälsomyndigheten som drivansvarig myndighet. Andra myndigheter som deltagit i arbetet är Boverket, Livsmedelsverket, Länsstyrelserna, Naturvårdverket, Riksantikvarieämbetet, Sametinget, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Trafikverket.

Programområdet initierades av Miljömålsrådet utifrån identifierade behov^{3,4} av att samordna de aktörer som har ansvar för olika miljöfrågor som påverkar hälsa och jämlikhet. En sektorsövergripande samverkan mellan myndigheter och andra berörda aktörer leder till ett mer effektivt och samordnat arbete mot en god och jämlik miljörelaterad hälsa, inte minst i förebyggande och främjande syfte. Detta gäller inom de internationella processer och samarbeten som Sverige deltar i inom WHO och EU, men framför allt på nationell nivå där ökad samverkan behöver leda till bredare, mer välgrundade och samstämmiga beslutsstöd och kunskapsunderlag till nationella, regionala och kommunala beslutsfattare.

¹ [Generationsmålet - Sveriges miljömål](#)

² [Kartläggning av hälsa i miljö kvalitetsmålen – En samverkansåtgärd under Miljömålsrådet — Folkhälsomyndigheten](#)

³ [Hälsa som drivkraft i miljömålen och för hållbar utveckling – Behov och förslag till åtgärder — Folkhälsomyndigheten](#)

⁴ [Miljöarbete är en drivkraft för bättre folkhälsa](#)

Syfte

Det övergripande syftet med programområdet har varit ett ökat kunskapsutbyte samt förbättrad samverkan och samordning av frågor där hälsa kan användas som drivkraft för att öka takten i miljöarbetet.

Programområdet syftade till ökad kunskap om hur

- hälsa och jämlikhet påverkas av och kan driva miljömålsarbetet
- samverkan bidrar till att undvika eventuella negativa bieffekter på hälsa och jämlikhet orsakade av olika miljöåtgärder
- ett hälsofrämjande perspektiv synliggör miljöns positiva inverkan på hälsan.

Samordningen har haft som mål att möjliggöra ett mer effektivt arbete och ett bättre stöd för aktörer vars uppdrag och verksamhet knyter an till miljö och hälsa.

Programområdet har arbetat inom tre delar:

- **Miljöhälsoforum**, som etablerat ett brett nationellt nätverk bland olika aktörer som en plattform för samverkan inom miljö och hälsa.
- **Sociala konsekvenser i miljömålsarbetet**⁵, som utrett hur samhällets aktörer i högre utsträckning och mer systematiskt kan beakta sociala konsekvenser vid planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön.
- **Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa**, som inventerat ett tillgängliggörande av data och bättre förutsättningar att fatta datadrivna beslut om förbättringar av miljön som påverkar hälsan.

⁵ Den tidigare rubriken på delområdet var *Sociala konsekvensanalyser i miljömålsarbetet*. Under arbetets gång har delområdets inriktning breddats till en ansats om god och jämlik hälsa, där verktyg och metoder för konsekvensanalyser utgör en del.

Resultat

Miljöhälsoforum

Syfte

Miljöhälsoforum har genomförts som en del av programområdet med syfte att skapa ett forum för ökat kunskapsutbyte och förbättrad samverkan för att använda hälsa som drivkraft för att öka takten i miljöarbetet. Målet har varit att skapa sektorsövergripande dialoger om insatser för att nå miljömålen, men även för att samla och effektivisera gemensamma insatser på miljöhälsoområdet.

Deltagare

I planeringen av Miljöhälsoforum 2024 deltog Folkhälsomyndigheten, Naturvårdsverket, Strålsäkerhetsmyndigheten och Skogsstyrelsen. Miljöhälsoforum 2023 och 2025 planerades av Folkhälsomyndigheten.

I de tre Miljöhälsoforum som genomförts under programperioden har deltagarna representerat statliga myndigheter, kommuner, regioner, akademi, civilsamhälle och konsulter från olika sektorer.

Genomförda aktiviteter och resultat

Miljöhälsoforum 2023

Miljöhälsoforum 2023 genomfördes under två dagar som en fysisk konferens i Stockholm. Dag ett bjöds en bredd av aktörer in för att genom dialog identifiera samverkansåtgärder för att driva miljöhälsoarbetet framåt. Utgångspunkten var ett antal friskfaktorer som fångar in vad människor behöver för en god och jämlik hälsa.

Gruppdialoger under Miljöhälsoforum 2023

Cirka 60 personer deltog dag ett. Förmiddagen ägnades åt att identifiera framtidsbilder med ett önskat läge för respektive friskfaktor, vilka utmaningar som man tänkte sig var lösta i framtiden och vilka som varit delaktiga i lösningen. Eftermiddagen ägnades åt dialog kring vilka åtgärder som krävs för att nå den önskade framtidsbilden. Åtgärderna skulle innebära tvärsektoriella synergier och samverkan, främja jämlikhet och ligga utanför enskild aktörs ordinarie uppdrag/arbete.

Friskfaktorer för en god och jämlik hälsa

- Frisk luft
- God ljudmiljö
- Aktiv transport
- Säkra vattenresurser
- Säkra livsmedel
- Säkra material och produkter
- Rekreation, kultur- och friluftsliv
- Grönstruktur
- Balanserat klimat

Dag två deltog cirka 30 personer från programområdets myndigheter för att prioritera de föreslagna åtgärderna från dag ett. Prioriteringen gjordes med stöd av ett bedömningsverktyg. De åtgärder som värderades högst utifrån synergier respektive uppfyllelse av flera miljö kvalitetsmål, kopplade alla till friskfaktorn Balanserat klimat. Åtgärderna handlade framför allt om behovet av att främja aktiv transport genom riktade uppdrag och lägre trösklar för att underlätta samverkan mellan nationell, regional och kommunal nivå.

Miljöhälsoforum 2024

Fokus för Miljöhälsoforum 2024 var de områden som prioriterades högst under föregående års Miljöhälsoforum: samverkan, dataanvändning, hälsofrämjande miljöer för barn, aktiva transporter och klimatanpassning. Cirka 70 personer deltog under en heldag som resulterade i konkreta åtgärdsförslag inom de nämnda områdena.

Dagen inleddes med gruppvisa diskussioner på temat samverkan, med följande frågeställningar:

- Inom vilka områden finns tydliga synergier av samverkan med miljö och hälsa, och där samverkan behöver stärkas?
- Vilka strukturer och arbetssätt behövs för att få till en bättre samordning och långsiktig samverkan av miljöhälsoarbetet?

De samverkansområden som identifierades var att:

- **Skapa goda förutsättningar för aktiv och säker transport:** minska utsläpp, öka fysisk aktivitet, skapa grönare miljöer runt cykel/bilvägar och bulleråtgärder i infrastrukturen
- **Gestaltade miljöer inne och ute:** trafiklösningar, premiera aktiv transport, skapa attraktiva färdvägar för aktiv transport, planera för bostäder, verksamheter och service i transportsnåla lägen
- **Sätta tydliga gränsvärden** för att planering/åtgärder inom de planetära gränserna och de sociala behoven
- **Åskådliggöra skevheter som finns i beslutsunderlag idag:** översyn av miljömålssystemet och konsekvensanalyser för sociala värden
- **Satsning attraktiv tätortsnatur:** öka tillgängligheten, anpassa regelverk, kapacitetsbyggande genom utbildningsinsatser samt utökad samverkan mellan flera aktörer, offentlig sektor och civilsamhället

Att identifiera och koppla ihop befintliga nätverk, att enas om nationella mål för främjande av fysisk aktivitet samt att utveckla Miljömålsrådets uppdrag till att samverka med regioner och kommuner, exempelvis kring lokala förutsättningar för att nå både miljömål och folkhälsomål, var de övergripande strukturer och arbetssätt som diskuterades under förmiddagen.

På eftermiddagen ansvarade Trafikverket för en dialog om deras uppdrag att samverka kring förutsättningar för aktiva transporter, Naturvårdsverket om olika verktyg för att öka tillgängligheten av data, Strålsäkerhetsmyndigheten om att planera för hälsa i barns utemiljöer och Folkhälsomyndigheten om hälsorisker i ett förändrat klimat.

Miljöhälsoforum 2025 med kompletterande regionala tankesmedjor

På grund av reserestriktioner hos många aktörer fanns önskemål om att Miljöhälsoforum 2025 skulle genomföras digitalt. Det resulterade i ett halvdagswebbinarium för kunskapsspridning om barns gröna utemiljöer, luftkvalitet i barns inomhusmiljöer och uppföljning av miljörelaterad hälsa genom Miljöhälsoenkäten.

Sändning av Miljöhälsoforum 2025 med dialog om luftkvalitet i barns miljöer. Medverkande från Folkhälsomyndigheten och Kemikaliecentrum, Stockholm kommun.

Som komplement till det digitala formatet arrangerades regionala dialoger på de tre teman i form av tankesmedjor, i samarbete med de arbets- och miljömedicinska (AMM-) klinikerna i Göteborg och Örebro samt med SLU Movium i Alnarp. I Göteborg diskuterades hur vi kommer vidare i arbetet med hälsobaserade riktvärden och övervakning av luftkvalitet i barns inomhusmiljöer. I Alnarp låg fokus på värmestress i barns utemiljöer och i Örebro diskuterades hur användningen av miljöhälsodata kan stärkas och ge stöd till effektiva åtgärder. Deltagarna utgjordes även här av kommun, region, akademi och myndigheter, men med en mer regional förankring.

Upplägget med tankesmedjor i samarbete med regionala aktörer resulterade i en bredare kunskapsbas kring de aktuella temana likväl som ett utökat nätverk med större geografisk spridning. Sammantaget stärker detta arbetet med hälsa som drivkraft för miljöarbetet.

Slutsatser och arbete framåt

Miljöhälsoforum har visat på värdet av sektorsövergripande samverkan och kunskapsutbyte för att nå miljömålen.

De åtgärder och erfarenheter som framkommit har använts

- som grund för kommunikationsinsatser och spridning av goda exempel
- i relevanta uppdrag och nätverk hos myndigheterna
- i planering av kommande Miljöhälsoforum.

Utvärderingar har visat att det fysiska formatet med mycket tid för dialog och möten över olika gränser har varit uppskattat, samt att dagarna har gett nya kontakter, perspektiv och kunskap. Samtidigt lyftes svårigheten med att området innefattar så många sektorer och att det är svårt att få dit tillräcklig representation för den lokala nivån, i synnerhet med de reserestriktioner som förekommit. Värdet av det fysiska mötet måste vägas mot risken av ett alltför stort Stockholmsfokus,

och nyttan av att nå ut i landet. Att förutom ett årligt återkommande Miljöhälsoforum med fysiskt deltagande, kunna skapa mötesplatser för sektorsövergripande dialoger kring mer specifika frågeställningar i så kallade regionala tankesmedjor ser vi som ett värdefullt sätt att både samlas för att diskutera samverkan kring de stora frågeställningarna, och att nyttja lokala och regionala erfarenheter och kunskap för att komma ett steg längre i åtgärdsarbetet.

Folkhälsomyndigheten kommer därför att ha ett fortsatt fokus på att integrera hälsa som drivkraft i miljöarbetet och återkommande anordna Miljöhälsoforum samt regionala tankesmedjor. Detta föreslås ske inom ramen för vårt arbete med WHO:s miljöhälsoprocess (se vidare under WHO:s miljöhälsoprocess och förslag till fortsatt arbete). Vi planerar även att fortsatt stärka samarbetet mellan myndigheter, akademi och AMM-klinikerna för att stärka evidensbaserade insatser på miljöhälsoområdet.

Sociala konsekvenser i miljömålsarbetet

Bakgrund

Den fysiska miljön påverkar våra livsvillkor och levnadsvanor, hur vi förhåller oss till andra i vår omgivning och hur vi mår. Planering och utformning av våra miljöer spelar därför en viktig roll för att skapa hälsofrämjande och trygga miljöer som främjar jämlikhet, delaktighet och social sammanhållning. Det kan till exempel handla om tillgång och tillgänglighet till natur- och rekreationsvärden, samt mötesplatser och närhet till kultur och service. Om förändringar i den fysiska miljön genomförs på ett genomtänkt sätt kan de bidra till och användas för att nå både miljömässig och social hållbarhet. Att sociala konsekvenser behöver beaktas i samhällsplaneringen var en av slutsatserna från Fördjupad utvärdering 2023⁶. Behovet av att synliggöra sociala konsekvenser av miljöåtgärder lyftes även under Miljöhälsoforum 2024.

Trots att det finns lagstöd för att arbeta med social hållbarhet och en god och jämlik hälsa, både i till exempel plan- och bygglagen och miljöbalken, finns en otydlighet om vilka sociala aspekter som bör beaktas vid samhällsplanering och stadsutveckling och hur det kan göras. I avsaknad av konkreta krav eller riktvärden, har verktyg, metoder och andra former av kunskapsstöd tagits fram av olika aktörer de senaste åren för att synliggöra, analysera och mäta sociala värden i till exempel plan- och tillståndsprocesser. Trots det har social hållbarhet ofta stått tillbaka för andra prioriteringar i planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön.

Syfte

Arbetet inom delområdet har syftat till

- att utreda hur samhällets aktörer i högre utsträckning och mer systematiskt kan beakta sociala konsekvenser med fokus på en god och jämlik hälsa i planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön
- ett ändamålsenligt och nationellt samlat stöd från deltagande myndigheter för att ge bättre underlag för styrning mot hälsofrämjande, jämlika och hållbara samhällen.

Deltagare

Folkhälsomyndigheten har varit sammanhållande och drivansvarig för delområdet. Övriga myndigheter som deltagit i arbetet är Boverket, Länsstyrelserna genom Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS), Naturvårdsverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Trafikverket. Riksantikvarieämbetet har också bidragit i arbetet under första halvan av projekttiden.

⁶ Naturvårdsverket, 2023. [Miljöarbete är en drivkraft för bättre folkhälsa](#). Fördjupad utvärdering av Sveriges miljömål 2023.

Genomförda aktiviteter och resultat

För att bättre förstå varför sociala aspekter som en god och jämlik hälsa ofta inte beaktas systematiskt eller är styrande eller vägledande i beslut, trots att det finns kunskapsstöd, metoder och verktyg på området, användes WHO:s metod för beteendeinsikter⁷ (BI). Det är ett systematiskt, tvärvetenskapligt arbetssätt utformat för att bättre förstå hur människor agerar i verkligheten, till skillnad från hur de kanske borde agera utifrån befintlig kunskap och tillgängligt stöd. Arbetet fokuserade på att ringa in prioriterade målgrupper, förstå hinder och möjliggörare hos dessa, och identifiera effektiva insatser för att få till den önskade förändringen.

Ringa in prioriterade målgrupper

Många olika målgrupper berörs och spelar roll för att uppnå ett mer systematiskt beaktande av sociala konsekvenser, med fokus på hälsa och jämlikhet, i planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön. I workshop-format med deltagande myndigheter gjordes därför en gemensam prioritering där följande målgrupper ringades in som centrala för arbetet:

1. Kommunala tjänstemän som jobbar med fysisk planering, bygglov eller förvaltning samt områden som folkhälsa, hållbarhet, miljö och demokrati.
2. Regionala tjänstemän som jobbar med regional utveckling, regional fysisk planering, förvaltning samt områden som folkhälsa, hållbarhet, miljö och demokrati.
3. Tjänstemän på länsstyrelserna som jobbar med tillståndsprövning, granskning av planering enligt plan- och bygglagen eller natur- och kulturvård samt områden som folkhälsa, hållbarhet, miljö och demokrati.
4. Konsulter inom ovanstående områden.
5. Politiker på kommunal och regional nivå.
6. Nationella myndigheter.

Ytterligare prioritering landade i att tjänstepersoner som arbetar på strategisk och operativ nivå med fysisk planering, utformning och förvaltning i kommun, region och länsstyrelse var de mest prioriterade målgrupperna.

Behov, hinder och möjliggörare

Med stöd i BI-metoden kartlade arbetsgruppen tidigare identifierade och kända behov hos målgrupperna samt befintliga stödmaterial och närliggande projekt. För att bättre förstå målgruppernas förutsättningar och behov av stöd identifierades behov av ytterligare kunskapsinhämtning och frågeställningar. Datainsamling har skett genom enkäter och fokusgruppsintervjuer med tjänstepersoner som arbetar både strategiskt och operativt med samhällsplanering, utformning och förvaltning

⁷ https://www.who.int/europe/health-topics/behavioural-insights#tab=tab_1

av den bebyggda miljön i kommuner, regioner och länsstyrelser, med god spridning över landet. I de fokusgruppsintervjuer som genomfördes representerades de prioriterade målgrupperna av bland annat planarkitekter, hållbarhetsstrateger, landskapsarkitekter och samhällsplanerare.

Enkät- och intervjumaterialet analyserades i syfte att identifiera hinder och möjliggörare för de prioriterade målgrupperna att arbeta i enlighet med målbeteendet, det vill säga att ”systematiskt beakta en god och jämlik hälsa vid planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön”. Målbeteendet innebär till exempel att

- en god och jämlik hälsa utgör ett centralt perspektiv i alla faser i planeringen från behovsinventering, kartläggning och konsekvensbedömning, till förslag, prioriteringar och beslut
- sociala konsekvensanalyser genomförs för att ta reda på hur hälsan i olika grupper av befolkningen/berörda medborgare kan komma att påverkas av ett förslag.

Effektiva insatser för förändring

BI-metoden med målgruppsdialoger har bidragit till att utreda delområdets frågeställningar på ett strukturerat och systematiskt sätt, vilket har lett till ett gediget underlag och förståelse i arbetsgruppen för målgruppernas förutsättningar. Det har i sin tur nyttjats i framtagandet av ett stödmaterial från programmets delområde som möter målgruppernas huvudsakliga behov:

- Sammanställning över befintliga stödmaterial för hälsofrämjande samhällsplanering, utformning och förvaltning.
- Inspirerande exempel på hur olika aktörer arbetar för inkluderande, jämlika och hälsofrämjande samhällen.
- Stöd för att systematisera arbetet med en god och jämlik hälsa i processer och arbetssätt.
- Stöd för samverkan med andra förvaltningar, aktörer och medborgare.
- Stöd för uppföljning av jämlik hälsa kopplat till fysisk miljö.
- Synliggörande av synergier och hälso- och samhällsekonomiska vinster med hälsofrämjande miljöer.
- Samordnade budskap om ovan från nationella myndigheter.

Resultaten i arbetet utgör en värdefull grund för att kunna identifiera och planera insatser framåt för att stödja målgruppernas användning av stödmaterial. Återkopplingen från intervjudeltagarna till delområdet har varit mycket positiv: att vi i ett tidigt skede fångat upp målgruppernas behov och samtidigt skapat mötesplatser för värdefullt erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Målgrupperna bjöds under 2025 in till en uppföljande hearing där Folkhälsomyndigheten presenterade ett förslag på stödmaterial från delområdet, med möjlighet att lämna synpunkter på innehåll och utformningen av förslaget.

Stödmaterial från delområdet till de prioriterade målgrupperna

Utifrån resultaten i enkäterna, fokusgruppsintervjuerna, hearingen och tidigare kartlagda behov hos målgrupperna har delområdet utarbetat ett stödmaterial som består av tre delar⁸: argument för att planera, utforma och förvalta hälsofrämjande miljöer för alla, en länksamling som samlar kunskapsunderlag och inspirerande exempel från olika myndigheter och samhällsaktörer samt en checklista och tillhörande åtgärdsplan för att systematisera arbetet med en god och jämlik hälsa kopplat till den fysiska miljön.

Argument för att planera, utforma och förvalta hälsofrämjande miljöer för alla

Fem argument för en god och jämlik hälsa

- Det är **lagstadgat** att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande livsmiljöer för alla
- Hälsofrämjande miljöarbete bidrar till nationella och globala **mål**
- En god och jämlik hälsa är en förutsättning för samhällets beredskap och **resiliens**
- En god och jämlik hälsa är en **investering** i hållbara samhällen
- **Samverkan** krävs för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling

Argumenten är sådana som ingående myndigheter i programområdet gemensamt identifierat som viktiga utifrån målgruppernas behov och som samtliga står bakom. De kan användas av målgrupperna som stöd i beslutsunderlag och kommunikation gentemot beslutsfattare och andra aktörer, för att få gehör för vikten av att beakta en god och jämlik hälsa i planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön. Argumenten avser att ge stöd i arbetet genom att

- förenkla och samordna budskap från nationella myndigheter
- belysa den fysiska miljöns betydelse för att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa
- lyfta fram lagstiftningsstöd och samhällsmål som stöd för att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande miljöer

⁸ [Stöd i arbetet för hälsofrämjande miljöer](#)

- belysa synergier, och hälso- och samhällsekonomiska vinster med att skapa jämlika förutsättningar och hälsofrämjande miljöer
- belysa vikten av samverkan för en långsiktig och hållbar samhällsutveckling
- belysa för målgrupperna relevanta perspektiv, som till exempel jämlikhets-, beredskaps- och landsbygdsperspektiv kopplat till miljörelaterad hälsa.

Samlade länkar till befintligt stöd

Länksamlingen ger en överblick över och underlättar för målgrupperna att hitta stödmaterial från olika aktörer som lyfter vikten av och ger stöd i arbetet med att främja en god och jämlik hälsa kopplat till den fysiska miljön. Webbsidan med länkarna kommer kontinuerligt att ses över och uppdateras vid behov. Samlingen möter målgruppernas behov och ger stöd i arbetet genom att samla och lyfta fram befintliga material i form av lagstöd, mål, indikatorer och datakällor för uppföljning, kunskaps- och samverkansstöd och inspirerande exempel om miljörelaterad hälsa och jämlik hälsa i planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön.

Checklista och åtgärdsplan

Stödet innefattar checklistor och ifyllbara mallar för att integrera en god och jämlik hälsa som ett centralt och genomgående perspektiv i befintliga strukturer och arbetssätt kopplat till planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön. Det ger därmed:

- stöd för att systematisera arbetet med en god och jämlik hälsa i processer och arbetssätt
- stöd för samverkan med andra förvaltningar, aktörer och medborgare
- stöd för analys och uppföljning av jämlik hälsa kopplat till fysisk miljö.

Slutsatser och arbete framåt

Stödmaterial publicerades på Folkhälsomyndighetens webbplats i april 2026: [Stöd i arbetet för hälsofrämjande miljöer](#)

Spridning och implementering

Under 2026 planerar vi att sprida och bidra till att stödmaterial används hos målgrupperna bland annat genom att

- kommunicera att stödmaterial finns och hur det kan vara ett stöd för kommunala och regionala aktörer att arbeta förebyggande och för hälsofrämjande miljöer via relevanta informationskanaler och mötesytor
- skapa mötesplatser och samverkansytor för målgrupperna att utbyta kunskap, erfarenheter och goda exempel med stöd i det framtagna materialet.

Det framkom också som ett önskemål från målgrupperna att från nationellt håll bjuda in till befintliga samverkansforum och vid behov skapa nya mötesplatser, där olika professioner, förvaltningar och nivåer kan mötas för att diskutera hälsa och jämlikhet kopplat till samhällsplanering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön.

Uppföljning och utvärdering

I vilken utsträckning och hur stödmaterialet sprids och används av målgrupperna kommer att följas upp med syfte att ytterligare målgruppsanpassa och utveckla materialet. Folkhälsomyndigheten avser att bjuda in representanter från målgrupperna att prova på att använda stödmaterialet för att få inspel på hur det kan behöva vidareutvecklas för att det ska utgöra ett så värdefullt stöd som möjligt. Stödmaterialet kommer också att utvärderas genom antalet sidvisningar och nedladdningar av stödmaterialet, deltagande i av Folkhälsomyndigheten anordnade möten och utvärderingar av dessa. Folkhälsomyndigheten ansvarar för planering och genomförande av uppföljningen och utvärderingen.

Lärdomar och effekter av samverkan

WHO:s metod för beteendeinsikter har bidragit till att utreda delområdets frågeställningar på ett strukturerat och systematiskt sätt. Det har lett till ett gediget underlag och förståelse för målgruppernas förutsättningar och behov för arbetsgruppen att utarbeta ett stödmaterial utifrån.

Beteendeinsiktsmetodiken har bidragit till att arbetsgruppen har fått insikter och ökad medvetenhet om att fler faktorer, på olika nivåer, påverkar beteendet. Det har i sin tur utgjort ett viktigt underlag för att skapa en ökad samsyn mellan de deltagande myndigheterna och för att ta fram ett samordnat stöd till kommunala och regionala aktörer.

Att de deltagande myndigheterna har olika uppdrag kopplat till delområdet har varit en styrka i arbetet då det bidragit med olika infallsvinklar och perspektiv till frågeställningen och underlättat att hitta synergier i åtgärdsarbetet. Eftersom delområdets frågeställning – *att utforska hur samhällets aktörer i högre utsträckning och mer systematiskt kan beakta sociala konsekvenser i planering, utformning och förvaltning av den fysiska miljön* – var bred och behövde konkretiseras hade det sannolikt varit värdefullt att inledningsvis ha en mer fördjupad tolkningsworkshop för att på ett strukturerat sätt tolka och analysera uppdraget tillsammans och skapa en gemensam förståelse för vad som efterfrågas. På så vis hade eventuellt frågor som återkom under arbetets gång om projektets avgränsningar kunnat klargöras tidigare.

Under arbetets gång har enhetscheferna till deltagarna i arbetsgruppen bjudits in vid ett par tillfällen för att få en lägesuppdatering av hur arbetet fortlöper med möjlighet för arbetsgruppen att lyfta knäckfrågor och för cheferna att ställa frågor och lämna inspel. Det har varit positivt då det stöttat inriktning och förankring

under projekttiden. Med inspiration i detta avser Folkhälsomyndigheten att under 2026 etablera ett chefsnätverk för miljö och hälsa.

Behov och möjligheter för arbetet framåt

Folkhälsomyndigheten ansvarar för att förvalta det publicerade materialet och med stöd från de myndigheter som deltagit i arbetet hålla innehållet på webbplatsen aktuellt.

Resultaten från delområdet utgör en värdefull grund för att identifiera och planera ytterligare insatser framåt. Behov av fortsatt nationell myndighetssamverkan på området finns även efter programrådets avslut, exempelvis gällande att

- sprida och låta målgrupperna testa att använda stödmaterialet
- vidareutveckla och komplettera stödmaterialet, både till innehåll och form
- identifiera och utforma stödjande insatser för fler berörda målgrupper.

Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa

Syfte

Behovet att stärka samverkan mellan myndigheter inom övervakning och uppföljning av miljörelaterad hälsa har uttryckts vid flera tillfällen. Inom ramen för den Hälsorelaterade miljöövervakningen (HÄMI), organiserades hösten 2022 en workshop i syfte att konkretisera förutsättningarna för utvecklad samverkan samt att identifiera vinsterna och positiva synergieffekter med detta. Behovet av förbättrad datahantering för att öka helhetsperspektivet gällande kopplingen mellan miljö och hälsa lyftes. HÄMI-workshopen var en del i bakgrunden som ledde till att delområdet Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa startades. Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa omfattar alla ingående myndigheters verksamhetsområden och andra potentiella användare av data för miljörelaterad hälsa.

I Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa har syftet varit att utforska hur data kring miljö och hälsa bättre kan användas för att följa miljöns påverkan på befolkningens hälsa och utgöra underlag i åtgärdsarbetet. Avgränsningar var att fokusera på befintliga data.

De huvudsakliga målsättningarna var att

- utveckla hur hälso- och miljödata kan användas för att möjliggöra för fler aktörer att implementera åtgärder som skapar drivkraft i miljöarbetet
- utreda om nuvarande uppföljning och övervakning av miljörelaterad hälsa, inklusive hur den miljörelaterade hälsan är fördelad i olika grupper i befolkningen, kan samordnas mellan berörda myndigheter och hur den samordningen i så fall kan utformas.

Deltagare

Arbetet med Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa har haft Naturvårdsverket som sammanhållande aktör. Övriga medverkande myndigheter är Folkhälsomyndigheten, Boverket, Livsmedelsverket, Länsstyrelserna, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Trafikverket. Även Region Dalarna har bidragit i arbetet.

Genomförda aktiviteter och resultat

Arbetsätt

Arbetet har haft utgångspunkten i metodiken i Innovationsguiden⁹ där användarnas perspektiv och behov ska vara i fokus. Arbetsgruppen, bestående av de ingående myndigheterna, har haft regelbundna möten där målgrupper, frågeställningar och

⁹ <https://innovationsguiden.se/innovationsguiden.60637.html>

utmaningar tydliggjorts. Delområdet preciserades med målsättningen *Hur kan vi ge beslutsfattare bättre förutsättningar att fatta datadrivna beslut om förbättringar av miljön som påverkar hälsan?*

Överblick av data

Inventering av tillgängliga data på de olika myndigheterna har genomförts och dessa data har sammanställts. Ytterligare data finns säkerligen och tillkommer hela tiden. Det är en stor spännvidd på myndigheternas ansvarsområden och i sammanhanget relevanta data inbegriper bland annat friluftsliv, aktiv transport, farliga ämnen, biologisk mångfald och fysisk planering. Detta är områden som tydligt berör flera myndigheter och som knyter an till både miljö och hälsa, där åtgärder kan leda till måluppfyllelse av flera olika samhällsmål. Underlaget är inte komplett, då det existerar stora datamängder inom väldigt många diversa områden.

Behovsinventering hos myndigheter, regioner och kommuner

Under våren 2024 genomfördes intervjuer inom delområdet med de ingående myndigheterna (samt Region Dalarna) och med representanter från åtta kommuner av olika storlek och geografisk spridning i Sverige. Syftet med kommunintervjuerna var att undersöka användarnas behov av hälsorelaterade miljödata, för att skapa en lägesbild av hur kommunerna arbetar kring hälsorelaterade miljödata och vilka behov de ser framåt. Inom kommunnätverket och myndighets- och kommundialogerna framkom att hälsodata kan ge extra tyngd i beslut, att det behövs en medvetande- och kunskapshöjning om hälsorelaterade miljödata och att det finns ett tydligt behov inom cirkulär hållbarhet. Det lyftes att det ofta är liknade frågeställningar som kommunerna behöver hantera inom områden som till exempel luft, buller och grönsstrukturer. Ytterligare behov som identifierades var att på ett mer enkelt och lättförståeligt sätt få ta del av data och kunskap kring hälsa och miljö där synergieffekter tydliggörs. Det efterfrågades stöd där dataunderlag kan hjälpa till att motivera varför perspektivet mellan hälsa och miljö bör prioriteras för att göra långsiktiga vinningar. Små kommuner har utmaningar i form av personella resurser. Tidsbrist och korta ekonomiska tidshorisonter nämndes av både små och stora kommuner.

Under hösten 2024 skickades en enkät till regionerna. Syftet var att samla in information ur regionernas synvinkel om hur hälso- och miljödata används och vilka utvecklingsbehov som kan finnas. Resultaten från regionenkäten trycker särskilt på behovet av att underlätta för professioner i alla relevanta samhällssektorer och för beslutsfattare på alla nivåer att integrera kunskap om samband mellan olika miljö-, hälso-, folkhälso- och andra samhällsaspekter för att skapa bättre förutsättningar för tvärspektoriella angreppssätt och fungerande systemledning på samtliga nivåer.

Gemensamt för svaren från enkäterna med kommuner och regioner är att nära nog samtliga aktörer vill kunna hitta hälso- och miljödata på ett och samma ställe för att förenkla och effektivisera deras arbete.

Exempel på verktyg för hälso- och miljödatasamordning

Ett förslag som uppkom i dialogerna och samverkan var att undersöka om det befintliga visualiseringsverktyget Miljödata Sverige (MIDAS) som länsstyrelsen utvecklar kan användas av alla. MIDAS mål är att samla all öppna miljödata och i förlängningen potentiellt även hälsodata, i Sverige på ett ställe.

En fördjupad dialog om framtida förvaltning och extern lansering, för att möjliggöra tillgänglighet av MIDAS utanför länsstyrelserna, har därför genomförts. Vid Miljömålsrådets möte i maj 2025 togs ett beslut om att föreslå att det vidare arbetet med MIDAS skulle kunna ske inom ramen för Geodatarådet som hanterar liknande frågeställningar vad gäller infrastruktur och säkerhet för sammanhållna data. Frågan behandlades på ett av Geodatarådets operativa styrgruppsmöten i oktober 2025. I svaret från Geodatarådet framgår att flera berörda myndigheter i Miljömålsrådet ingår i Geodatarådet, och att dessa myndigheter skulle kunna bidra till utvecklingsarbetet med MIDAS via arbetet inom ramen för Nationell strategisk plan för geodataområdet. Geodatarådet framförde att de inte har möjlighet att utreda frågor på operativ nivå för en särskild produkt eller it-lösning och att de saknar finansiering för att ta över en förvaltning eller utveckling av en sådan lösning.

Center för datadriven hälsa på KTH (KTH-CDDH) har också varit med i samverkansmöten om en bred ansats för hur data kan samlas in, lagras, analyseras, visualiseras och göras tillgänglig för alla målgrupper, samt hur synergier kan skapas i ett sådant arbete. KTH-CDDH har skapat modeller utifrån miljö och hälsa som även är tillämpbara på flera andra områden, och en sådan digital infrastrukturlösning skulle potentiellt kunna utvecklas i samverkan med flera behovsägare inom stat, kommuner och regioner.

Slutsatser och arbete framåt

En utgångspunkt och målsättning med arbetet inom Data som drivkraft för miljörelaterad hälsa, var att utveckla hur hälso- och miljödata kan användas för att möjliggöra för fler aktörer att implementera åtgärder som skapar drivkraft i miljöarbetet. Visualisering och integrering av analyser av olika data från skilda kunskapsområden kan skapa bättre förutsättningar för tvärssektoriella angreppssätt och mer robusta och resilienta beslut och åtgärder på samhällsnivå som påverkar folkhälsan.

Efter dialoger med företrädare från medlemsorganisationen för Sveriges kommuner och regioner (SKR), konstateras att SKR bör ses som en viktig samarbetspartner för statliga myndigheter i utvecklingen av stödet för styrning och ledning och arbetssätt i hanteringen av komplexa samhällsutmaningar hos kommuner och regioner. Resultatet visar på ett behov av ökad integrering av kunskapsområden för att underlätta möjligheterna för att professioner och beslutsfattare ska kunna analysera samband mellan olika miljö-, hälso- och andra samhällsaspekter. Det rör

sig både om att utveckla former och arbetssätt för att tillgängliggöra sakkunskap om förhållanden och samband och att visualisera analyser av data som förs samman från skilda kunskapsområden, men också om att skapa bättre förutsättningar för tvärspektoriella angreppssätt och fungerande samverkansledning. Regionenkäterna kan fungera som ett underlag för fortsatt utvecklingsarbete inom SKR.

Utmaningar

Tillgängliggörande av data behöver fortsätta att utvecklas tillsammans med andra myndigheter och andra aktörer. Det finns många olika typer av hälsorelaterade data och många olika databaser. Behovet av en sammanhållen hälso- och miljödatasamordning, dataförvaltning och förbättrad kunskapsförsörjning medför stora utmaningar. Exempel på centrala frågeställningar är bland annat it-säkerhet, datainsamling, format och rapportering samt GDPR.

Fortsättningen för MIDAS

Arbetet med MIDAS fortsätter i länsstyrelsernas objektförvaltning. I förslag till förvaltningsplan för 2026 ingår det övergripande målet att förvaltningsetablera MIDAS under 2026. Detta är emellertid osäkert då det kommer att innebära tillkommande förvaltningskostnader som ännu inte är beslutade. Avsikten är att succesivt ta fram en långsiktig förvaltningsplan och samtidigt överväga hur resursfrågan kopplas till myndigheternas budget. Plattformen är i dagsläget utformad för att vara en länsstyrelse-intern produkt, men länsstyrelsernas mål är att MIDAS ska vara tillgängligt för alla i landet eftersom det är byggt på öppna data. Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten ser potential att kunna fortsatt samverka kring MIDAS.

Arbetet inom Data som drivkraft har visat på behovet av en mer ändamålsenlig och bredare hälso- och miljödataförsörjning, både vad gäller insamling, användning, redovisning och spridning av resultat. En breddning av miljöhälsoområdet som för samman hälsofrämjande processer med gynnsamma konsekvenser för miljön, leder även till en hållbar samhällsutveckling generellt. Hälsa och miljö är centrala samhällsfrågor som tillsammans bidrar till en hållbar utveckling.

Utvärdering av programområdet

I februari 2026 genomfördes en utvärdering bland deltagande myndigheter i programområdet, kring vad det gemensamma arbetet medfört i nytta samt kring arbetssätten. Utvärderingsfrågor skickades till deltagarna från de olika myndigheterna i arbetsgrupperna (23 deltagare) och till deltagarnas enhetschefer (11 chefer) som också berörts av arbetet i programområdet. Utvärderingen innehöll sex frågor, där det också fanns utrymme att svara med fritextsvar samt ge medskick till fortsatt samordning och arbete. Hälften av de tillfrågade svarade på enkäten.

Utvärderingen visar att programrådet Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling har bidragit till ökad kunskap om sambanden mellan miljö och hälsa bland deltagande myndigheter. Majoriteten av deltagarna upplever att de fått ökad kunskap om hur miljö och hälsa hänger ihop. Det lyfts att programrådet har synliggjort olika perspektiv och skapat ny förståelse för komplexa frågor. Många instämmer också i att programområdet gett stöd för hur jämlik hälsa kan användas som drivkraft i det egna arbetet.

"Har bidragit genom att synliggöra hur synsätt och perspektiv kan skilja sig åt mellan olika myndigheter".

"Att flera varit med i arbetet och bidragit med sin kunskap har vidgat mina perspektiv och gett stöd till fortsatt arbete".

"Det har ökat förståelsen för hur många som jobbar med frågorna på olika nivåer och ur olika perspektiv. Fått mycket inspiration för vidare arbete".

"...vi har bildat en miljö- och hälsa grupp tack vare deltagandet".

Programområdet har också bidragit till att skapa värdefulla mötesplatser för tvärsektorielt utbyte. Dialoger och möten inom ramen för programområdet anses ha varit välorganiserade och särskilt värdefulla mötesplatser för att skapa insikter och tvärprofessionellt utbyte. Majoriteten har deltagit på de Miljöhälsoforum som anordnats årligen inom programområdet.

"viktiga möten mellan professioner som ger insyn i hur andra arbetar och hur vi kan nå samsyn och samarbete".

"Att bara ta sig tiden till att prata högt med andra om det gör att den kunskapen man har utvecklas mer med allas perspektiv".

"Dialogerna har varit viktiga och insikter om hur avgörande det är att man lyckas synliggöra vad man strävar efter och hur det ska gå till".

Inspel till fortsatt arbetet

Utvärderingen visar att även om programrådet har haft en positiv inverkan på deltagarnas kunskap om miljö och hälsa samt deras nätverk och samverkan, finns det också utmaningar och förbättringsområden.

En reflektion är att det är svårt att samla ett så brett område som spänner över i stort alla miljömålen, men även andra samhällsmål, och att avgränsningar i mindre

temaområden eller fokusområden vore önskvärt för fortsatt arbete. Några lyfter också att sakkunskapen kring miljö och hälsa i sig inte varit ny kunskap för dem, utan att det främst varit erfarenhetsutbytet som berikat deras deltagande. För att säkerställa en långsiktig effekt av samverkan behöver framtida insatser i större uträkning fokusera på praktisk tillämpning inom miljö och hälsa, och insatserna anpassas efter deltagarnas behov.

En önskan från deltagarna är också att föra in kommuner och regioner som tydligare aktörer i arbetsprocesserna, eftersom många insatser som skapar förutsättningar för en god miljö och hälsa genomförs av dem. SKR bör också involveras tydligare framåt. Flera respondenter saknar ett deltagande från beslutsfattare i programområdet och önskar ett fortsatt arbete kring hur information når ut till denna målgrupp.

"Området har lyft frågan för kommuner och regioner och andra användare".

"Hur når vi beslutsfattare och hur får vi ökat samarbete inom kommuner och mellan myndigheter och kommuner."

En majoritet av deltagarna ser ett behov av fortsatt samverkan och gemensamt arbete inom miljö och hälsa även efter att programområdet avslutas. Det lyfts som viktigt att samverkan då fortsätter att fokusera på de hälsofrämjande och förebyggande perspektiven som stärker befolkningens hälsa, och samtidigt ger vinster och drivkraft i miljöarbetet.

"Bra och viktigt arbete.."

"Även om arbetet inte fullt nått all ambition som satts så har lärdomar gjorts inför fortsatt samarbete. Arbetet har inneburit nya kontaktytor och bättre förutsättningar för nya kunskaper".

"Fortsatt lyfta samhällsvinsterna av att bevara grönska och bygga för barn".

"Grymt jobbat, det är svårt att få ihop så här stora frågor med så många inblandade. Bra tålamod!"

Slutsatser

Utvärderingen visar att programrådet har lyckats skapa värdefulla mötesplatser och öka kunskapen om jämlik hälsa och om sambanden mellan miljö och hälsa bland deltagarna. Nätverk har byggts, och dialoger har lett till nya insikter och samarbeten.

Samtidigt finns det ett behov av tydligare kopplingar mellan programrådets arbete och deltagande myndigheters uppdrag, för att skapa tillfredsställande framdrift i samverkansprocesserna och nå målpuppfyllelse. Eftersom deltagande myndigheters uppdrag skiljer sig åt har en utmaning varit att göra arbetet relevant för alla i alla delar. Det har varit en tidskrävande process att finna gemensamma nämnare. Det behövs även bättre strukturer för att säkerställa långsiktig samverkan också med beslutsfattare och lokala och regionala aktörer som står för många av de konkreta insatser som påverkar miljö och hälsa.

WHO:s miljöhälsoprocess som utgångspunkt för fortsatt samverkan

Folkhälsomyndigheten är tillsammans med Naturvårdsverket fokuspunkter för WHO:s miljöhälsoprocess (WHO European Environment and Health Process, EHP¹⁰), ett samarbete inom WHO Europa som startades i syfte att hantera miljörelaterade hälsorisker och minska miljöns negativa påverkan på hälsa i regionen. Miljöhälsoprocessen samordnar insatser som täcker samtliga miljömål, och säkerställer ett tvärvetenskapligt angreppssätt genom att alla medlemsländer har två fokuspunkter: en för miljö och en för hälsa. Miljöhälsoprocessen drivs framåt av ländernas åtaganden som förnyas vart sjätte år genom ministerdeklarationer där de största hoten just då identifierats. Den senaste, Budapestdeklarationen¹¹, antogs 2023 med fokus på *the triple crisis*, det vill säga det samlade hotet mot hälsa från klimatförändringen, föroreningar och förlust av biologisk mångfald.

Ländernas åtaganden i Budapestdeklarationen innefattar bland annat stärkt samverkan mellan berörda sektorer och utvecklade strukturer för detta. Arbetet med WHO:s miljöhälsoprocess går alltså hand i hand med arbetet inom Miljömålsrådets programområde om *Hälsa som drivkraft för miljömålen och hållbar utveckling*. Vi avser därför att den samverkan som byggts upp inom programområdet får fortsätta under miljöhälsoprocessens flagg, där Folkhälsomyndigheten samordnar arbetet med stöd av Naturvårdsverket. Miljömålsrådet är fortsatt en viktig plattform för samverkan, men arbetet kan där med fördel fokuseras till mer avgränsade uppdrag där hälsa kan användas som drivkraft för förflyttning.

Struktur för fortsatt samordning och samverkan

Nedan presenteras en iterativ process för samverkan som bygger vidare på det upplägg med återkommande forum för sektorsövergripande dialoger som utgjort grunden i både tidigare arbete inom WHO:s miljöhälsoprocess och Miljömålsrådets programområde. Samordningen av frågor som rör miljöns påverkan på hälsa är tänkt att framför allt verka genom tvärsektorieella mötesplatser, både nationella och regionala, för kunskapsutbyte, lärande, nätverksbyggande och spridning av goda exempel samt för att identifiera aktuella behov och åtgärder.

Miljöhälsoforum – en återkommande mötesplats

En återkommande mötesplats i form av Miljöhälsoforum skapar förutsättningar för att gemensamt analysera utfallet från det arbete som görs av olika aktörer och föra

¹⁰ [European Environment and Health Process \(EHP\)](#)

¹¹ [Budapestdeklarationen](#)

en sektorsövergripande dialog om fortsatta behov. En bredd av aktörer kommer fortsatt bjudas in till *Miljöhälsoforum* i syfte att få en gemensam lägesbild och diskutera behov och åtgärdsförslag samt rådighet och ansvar. De åtgärder som forumet identifierar, och som kräver sektorsövergripande samverkan på nationell nivå, kan sedan tas vidare i projektform eller som annat lämpligt initiativ, till exempel som programområden under Miljömålsrådet. Vilka myndigheter som kommer att delta i dessa åtgärder beror på vilka sakfrågor som hanteras.

Regionala tankesmedjor för konkretisering, lokal samverkan och att nå ut

En andra del i strukturen är *regionala tankesmedjor*, där identifierade behov och åtgärdsförslag kan tas vidare i samverkan med regionala och lokala aktörer. Tankesmedjorna kommer att genomföras på plats hos, och i samarbete med, de sju regionala Arbets- och miljömedicinska klinikerna (Örebro, Umeå, Linköping, Göteborg, Lund, Stockholm, Uppsala), länsstyrelse eller akademi. Förslagsvis kan det regionala arbetet samordnas med ansvariga länsstyrelser för civilförvarsområden. Tankesmedjorna är ett koncept som sjösattes under hösten 2025 och syftar till att skapa en mötesplats där lokala och regionala aktörer inom miljö och hälsa kan knyta kontakter, dela med sig av goda exempel och diskutera behov och åtgärder från Miljöhälsoforum på ett strukturerat sätt. Nationella myndigheter deltar beroende på sakfråga och intresse. Dessa regionala mötesplatser kan möjliggöra för fler att delta i arbetet och kompletterar Miljöhälsoforum genom fokus på ett sakområde eller en knäckfråga i taget.

Miljöhälsorapport för att sammanställa resultat och slutsatser

Vi avser även en vidareutveckling av den tidigare *Miljöhälsorapporten*, där en kunskapssammanställning och fördjupning görs för de sakfrågor som lyfts under det aktuella året. Det innebär att slutsatser från tankesmedjor och projekt, inklusive framgångar och lärdomar, kommer att sammanställas i kommande Miljöhälsorapporter. Liksom tidigare kommer Miljöhälsorapporten att innefatta data från Miljöhälsoenkäten¹², men den kommer även att inkludera data från annan uppföljning av miljöns påverkan på hälsa, till exempel den hälsorelaterade miljöövervakningen¹³, för att beskriva nuläge och trender i syfte att identifiera behov av fortsatt arbete. Slutsatserna från Miljöhälsorapporten föreslås sedan utgöra grunden för kommande Miljöhälsoforum.

Åtaganden från myndigheter

För att strukturen för samverkan ska fungera krävs att berörda myndigheter avsätter resurser för att medverka på Miljöhälsoforum, samt i eventuella arbetsgrupper för

¹² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-var-data/om-vara-datainsamlingar/miljohalsoenkaten/>

¹³ <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/miljoovervakning/programomraden/halsorelaterad-miljoovervakning/>

åtgärder som kräver samverkan på nationell nivå. Tanken är att fortsatt samverkan fokuserar på de områden som myndigheterna inte löser på enskilt håll, som är prioriterat hos deltagande myndigheter och där samverkan ger ett mer effektivt arbete.

Ett arbetssätt som framöver utgår från och bjuder in utifrån det problem vi har att lösa snarare än att utgå från gemensamma nämnare möjliggör ett mer agilt arbetssätt där insatser kan variera över tid.

Folkhälsomyndigheten är en nationell kunskapsmyndighet som arbetar för en bättre folkhälsa. Det gör myndigheten genom att utveckla och stödja samhällets arbete med att främja hälsa, förebygga ohälsa och skydda mot hälsohot. Vår vision är en folkhälsa som stärker samhällets utveckling

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna. **Östersund** Campusvägen 20. Box 505, 831 26 Östersund.

www.folkhalsomyndigheten.se